

MEZŐGAZDASÁGI M NÉPOKTATÁS

A GAZDASÁGI SZAKTANITÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

Előfizetési díj: Egész évre 8— pengő.
Az előfizetési- és hirdetési díjak a Gazdasági Szaktanitók Országos Egyesülete főpénztárának Túrkevére az 54.135.sz. csekkzárlatán küldendők

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VITÉZ GYUTAY ISTVÁN

Megjelenik egy évben 11-szer.
Szerkesztőség: Gyöngyös. (Gazdasági Népiskola.) Kiadóhivatal: Túrkeve. Az egyesület tagjai a lapot tagdíjuk fejében kapják.

A lap kiadásáért felel: NÁRAY FERENC elnök, Lajosmizse. Kiadótulajdonos: A Gazd. Szaktanitók Orsz. Egyesülete, Lajosmizse.

Az új tanév küszöbén.

Kitakarították már az iskolát. Frissen meszelt falak, tisztára mosott padok, pormentes padló várja a tanulóereget. Már a diák is számlálgatja a napokat: még két hét, még tíz nap, egy hét és majd a jövő héten...

Akik először lépnek iskolánkba szívszorongva gondolnak arra, hogy hát itt miképpen is lesz, úgy-e, mint az elemi iskolában? A volt növendékek már csak legyintenek, biztosak a dolgukban, tudják mi-hogy van és hogyan lesz. Öröm tölti el lelküket, mert összetalálkoznak cimboráikkal, tanáraikkal, no meg a hétköznapi robotjától is szabadulnak arra a néhány órára, amelyre az iskolába feljönnek. Ez az összetalálkozás, ez a kis változatosság és a magukkal hozott szabadságos hangulat vídammá, elevenné teszi őket, felvidítja lelküket. Újult erővel és az iskola padjai közé szorított vídamsággal kezdenek hozzá a munkához.

A gazdasági szaktanitóságnak is lejárt a hathetes szabadságos levele. Ki itt, ki ott pihente ki az elmúlt év fátalmait. Egy kis levegőváltás, egy kis kizökkenés a mindennapi élet robotjából felfrissítette úgy testüket, mint lelküket. Most lendülettel, ügybuzgalommal látnak hozzá a kisgazdanevelés fárasztó, nehéz munkájához.

Bizony nehéz munka! A tanulók különféle képzettsége, élethivatása, a kényszer beiskolázás tudata, a tanulók hiányos feljárása, a kevés tanulmányi óraszám: mind-mind olyan gátló körülmény, amely a tanítás eredményességét redukálja és a szaktanító életerejét őrli. Igazán csak a szaktanitóság lelkiereje, ügy-

szeretete és szorgalma tudja leküzdeni e nehéz akadályokat. A gazdasági szaktanitóság lelki elhivatottsága nagyobb bármely leküzdhetetlennek látszó akadálnál. Az a lendület, melyet élethivatásának tökéletes megoldásába visz, nem engedi pihenni, magával ragadja s így nem tud fél úton megállni.

És most álljunk meg egy pillanatra! Te-kintsünk fel szomorú lélekkel egy ravatalra! Egy szaktanitói ravatalon mélázzon el révetegen tekintetünk! Elragadta tőlünk a csontoskezü kaszás, elragadta élethivatásának lendülete Haraszthy József szeretett társunkat. Nincs pihenés, nincs megállás, nincs nyugalom. A szaktanító számára nyugdíjat sem terem a föld. De azért nem pihenünk, nem nyugszunk, mi továbbra is szaktanitók maradunk! Halott testvérünk az élet lendületében is rád emlékezünk!

Most pedig merítsünk ihletet az élőkől! Akiknek a pihenés nem kell, akik fáradtságot nem ismernek, akik minden mellékgondolat nélkül, tisztán egyszerűsügetből, magyar szívük egész melegével és erejük teljes megfeszítésével — a pihenés óráiban is — a kisgazdanevelés szent célját szolgálták, ezek: Tuboly Jenő és szaktanitótársai. És akik önszántuk-és elhatározásukból, a szabadságos szép napok idején, minden anyagi érdek nélkül, csupán a magyar szaktanitói lélek hevétől fűtve vállalták a nyári tanítói gazdasági tanfolyam nehéz — ámbár szép — munkáját, azok a szaktanitóság példaképei, útmutatói.

Az új tanév küszöbén vegyünk tőlük ihletet és legyünk mindnyájan vérbeli szaktanitók!

Haraszthy József ravatalánál.

(Gyászbeszéd.)

Elmondta: *Mihalik Kálmán.*

Összegyűltünk, összejöttünk, mind-mind azok, akik szeretünk, azért, hogy búcsúzzunk Tőled a szeretett, egyetértő, a türelmes, példaadó mestertől, hogy elkísérjünk utolsó utadra, lemondani örökre egy jó barátról, vigasztalanul végleg elválni s megbarátkozni egy sivár gondolattal, hogy ezentúl már csak emléked éljen fájdalomtól meggyötört lelkünkben.

Úgy állunk itt, mint a gombák a kidöntött tölgyfa mellett, amit a halál kivágott az embererdő sűrűjéből. Nem értjük a titkok titkát! A csontkezü nagy kaszás misztériuma megborzongat. Nem látjuk az esés irányát, csak a zuhanását halljuk s a szomszéd fák ág törését.

Élettelen törzse miatt nem látjuk, hogy koronáján rakott fészkek mélyéből tervtójások összetörten s vágyfiókák öles ívben repülnek ki. Csak állunk-állunk itt, mint riadt gombák, harmat hull ránk szemeinkből, mit elsírnak a rokonfák velünk együtt.

A szeretet, a megértés, a türelem, az önzetlenség és a tiszta jellem példaképe voltál és az is maradsz a számunkra; munkáságod ezernyi nyoma marad vissza.

Ime! mily szomoruan búcsúznak, intgetnek feléd ezek a sudár jegenyék, nagy fák hön szeretett iskolád körül. Ravatalod fölé hajlanak, suttognak, betakarnak a zöld lombok. Minden-minden ami szép, ami nemes itt a Te munkád, a Te tervezgetésed. 27 évvel ezelőtt Te ültetted e sudarak zsenge törzseit, óvtad, védted, szeretted őket, akárcsak minket, akik mindig bizalommal fordulhattunk a Te mindig megértő jóságos egyéniségedhez. Elmulásod hírére tanítványaid sok-sok ezernyi tömege megrendüléssel, megilletődéssel emel kalapot emléked előtt s itt szorongnak könnyes szemmel ravatalod körül. E kis város társadalmának színe-java, az óriási fájdalomtól megtört, jóságos, öreg Édesanyád, rokon, szomszéd, ismerős — mind jóbarát — és itt ki kell

emelnem tanító- és tanártestvéreid nagy tömegét, — összeszorult szívvel intenek búcsút Feléd. A készséges jóbarátot, a mindig derűs, mosolygó arcod nem felejtik el soha.

S itt maradtunk mi, a Te árváid — munkatársaid — a riadt kis gombák a kidölt törzs mellett. Valami kimondhatatlan fájdalom szorítja el szívünket, érzem, hogy a könny árja borítja el bensőmet, de érezzük, hogy atyai jóságod emléke fel fog emelni, példánk maradsz, temetésed szakadék életünkben, mely felett kidölt törzsed palló lesz, melynek emléken átvándorolunk az életen és igyekezni fogunk szétszórni a Tőled összegyűjtött szeretetmorzsákat.

Legyen nyugodt a pihenésed és áldott az emlékezed, drága mesterünk, szeretett fiú, testvér, rokon, jóbarát, — de mindezek felett — Te jó ember!

Isten veled!

*

Haraszthy József jászberényi önálló gazdasági népiskolai igazgató született 1881-ben Perecsényben (Ung megye). Az elemi iskolát Gálszécsen, a középiskolát és az elemi isk.-i tanítóképzőt Ungváron végezte. Gazdasági ismereteit, gazd. szaktanítói képesítését a somogy-szentimrei földművesiskolánál szerezte. Első állomáshelye Dunapataly. Itt érte a n. m. VKM. Úr rendelkezése, mely 1906. okt. 20-án Jászberénybe helyezte s megbízta a jászberényi önálló gazd. népiskola szervező munkálataival. Ez az iskola a mostoha körülmények miatt csak 7 hold 1066 □-ölnyi gyakorlóterületnek szánt libalegelőt — nagyrészt vályogkitermelő gödröket kapott a város szélén. 27 évi igazgatása alatt rendkívüli szorgalommal és hozzáértéssel igazi kulturteleppé fejlesztette. Az alkalmazkodni tudó, kifogástalan sima modorú, igazi úri ember az egész város társadalma előtt közkedvelt, szeretett, megbecsült egyéniség volt.

Róm. kath. vallású, nőtlen. 72 éves édes-

anyját az utolsó napjáig bálványozó, szeretettel tisztelő fiú volt. Egyetlen mostoha öccsét rajongásig szerette és minden anyagi erejével támogatta. A világháború mindent elseprő vihara őt is elsodorta munkahelyéről. A harctér borzalmas nélkülözései és 6 évi kegyetlen szibériai fogság az egyébként erős szervezetét megtámadták s valószínűleg az ott szerzett bajok, amelyek utóbb asztmában, szívgyöngeségben nyilvánultak, egy évig tartó súlyos

szervenvedések után halált okozó agyvérzés következtében az alig 53 éves embert sírba döntötték f. évi július hó 17-én. Tetemét hozzátartozói, barátai, tanítványai s az egész város társadalmának színe-java 1934. július hó 19-én könnyes szemmel helyezték örök nyugalomra Jászberényben — iskolából temetve, ahol meghalt. A „G. Sz. O. E.“ volt alelnökét, mindnyájan egy jóbarátot, egy jó embert veszteségünk elhunytával. Tisztelni fogjuk emlékét!

Kulturnap Nagybjajomban.

Nagybjajom községben június hó 24-én, vasárnap tartotta meg évváró vizsgáját a nagybjajomi önálló gazdasági népiskola. Mint a megelőző években, úgy az idén is ünnepélyesen történt a kisczudák felavatása. Nemcsak a szülők, nemcsak a község tanügy-barátai jelentek meg igen szép számmal ez ünnepélyes vizsgán, hanem a folyó tanévben a vidék is bekapcsolódott az iskolai ünnepélybe, ugyanis a vidéki gazdasági továbbképző iskolák igazgatói közül sokan eljöttek az önálló gazdasági népiskola vizsgáját meghallgatni.

A növendékek a tanárikar vezetésével fél 8 órakor az Istenházába vonultak, hálát rebegni az évi segedelemért. A templomokból az iskolájukba mentek, hol már nagyszámú helybeli és vidéki haladó gazda és tanügy-barát várta őket. A vidéki vendégek Mezey Imre igazgató kalauzolása mellett megtekintették az iskola gyakorlóterületét. Elragadtatással nyilatkoztak a bányai 1201. sz. búza és az őszi zab gyönyörű táblájának láttára s majdnem mindegyikük előjegyeztette őszi vetőmag szükségletét.

A gyakorlóterület megtekintése után Fischer Lajos főjegyző, iskolaszéki elnök kedves szavakkal üdvözölte a vidékről jött tanítókat, az érdeklődő tanügy-barátokat és megjelent szülőket.

A vendégek elhelyezkedése után bevonult a 176 növendék s az elnök közvetlen és kedves buzdító szavai után megkezdődött a vizsga a „Hiszekegy“ eléneklésével. Legelőször az iskolánál rendezett 6 hetes háztartási tanfolyam

eredményének a bemutatása következett. Amíg a III. osztályos leánynövendékek egyrésze a gyakorlati gazdaasszonyi tudományukat mutatták be, addig az osztály másik fele az elméleti ismereteik bemutatásával gyönyörködtette a jelenlevőket. Úgy a gyakorlati munkájuk, mint az elméleti tudásuk azt bizonyította, hogy kész, az életre kiképzett gazdaasszony valamennyi. Ezt követte a gazdaleányok osztályvizsgálója. Öröm volt hallgatni a hasznos és életbevágó ismereteket, amelyek a kislányok ajkán elhangzottak Szabó Sarolta tanárnőjük kérdéseire. Öröm volt látni azt a határozottságot és önbizalmat, amit a biztos tudás varázsolt a lányok arcára. Nem volt félelem, nem volt habozás, nem volt gyenge, nem volt jó és jobb, hanem mindegyik kiválóan bizonyult.

A leánynövendékek osztályvizsgálója után, a fiúnövendékektől kérték számon az összegyűjtött kévét, amit az iskola aranykalászkoban nyújtott nekik egy tanév alatt. Fischer elnök atyai buzdító szavai után öröm volt hallani, amit a fiúk produkáltak. Élénkítette és közvetlenebbé emelte a vizsgát Balla gazdasági felügyelő és Fischer elnök feltett gyakorlati kérdései s látszott a büszkeség minden gyerek arcán a próbának derekas kiállása után. A fiúnövendékek is fényesen bebizonyították, hogy teljes birtokában vannak azon ismereteknek, amelyekkel felfegyverkezve bátran kiléphetnek az élet küzdőterére.

A vizsga végén Zóka József III. osztályos növendék a távozó III. osztályos leány és fiú növendékek nevében megható szép beszéd-

ben mondott búcsut a tanártestületnek és az iskolának. Fischer elnök meghatva, azon jótanácsokkal engedte útjukra az intézetből kilépőket, hogy az iskolában tanultak alapján haladjanak az élet útján s akkor a szegény csonkahazánknak hű fiai lesznek.

Elnök a tantestületnek és a növendékeknek a legmesszebb menő elismerését fejezte ki, a bemutatott szép eredményért. Köszönetet mondott a vidéki tanítói karnak és vendégeknek, hogy fáradságot és költséget nem kímélve, eljöttek a vizsga ünnepélyre. Elismeréssel adózott a község lakosságának, hogy minden évben ünnepnek szenteli azt a napot, amikor a gazdasági iskola egy évi munkásságáról számol be. A „Himnusz“ éle- nekülésével befejezést nyert a vizsga elméleti része.

Az elnök vezetésével a vendégsereg megtekintette a leány és fiú növendékek kézimunka és háziipari kiállítását. A sok gyönyörű kézi hímzés és varrottas, felsőruha, fehérnemű és más női díszmunkák mellett a maguk egyszerűségében sorakoztak fel az egyik terem falán a fiú növendékek hasznos háziipari munkái. Bóven kijutott itt is a dícséretből s e dícséret kitüntetés számba megy, mert szakemberektől kapták, mint a kritika eredményét.

A kiállítás megtekintése után következett a vizsga ebéd. Az ebédet a háztartási tanfolyam hallgatói készítették Szabó Sarolta tanárnőjük felügyelete mellett. Itt a babért Mészáros Iluska a tanfolyam rendkívüli hallgatója aratta,

aki a gazdaasszonyi tisztet töltötte be, de a dícséret hőven kijutott minden egyes tanfolyamistának az egyszerű, de rendkívül ízletes ebéd elköltése közben.

Délután 2 órakor kezdődött a juniális. A vendég és diáksereg víg zeneszó mellett vonult ki a telkes gazdák nagyerdőjébe, hol a víg cigányzenére kezdetét vette a becsületes munka utáni jókedv. Gyermekek és felnőtt elvegyülve járta a ropogós magyar táncokat. Közben lepényevés, lisztfűvás, versenyfutás és más szórakoztató sportversenyek tették még emeltebbé a hangulatot. Hangos volt a nagyerdő a jókedvtől mindaddig, míg az igazgató a sorakozásra ki nem adta a parancsot, véget vetve a kedves és derüs juniálisnak. A növendékek szép sorban, víg énekszó mellett bár, de fájó szívvel, a nagy tömegtől kísérve hagyták ott az erdőt.

Még két érdekes epizódról kell beszámolnunk. Egyik az, hogy a szépen és szakszerűen megművelt mezőgazdasági terület, szőlő, fűzfatelep, gyümölcsös, faiskola és konyhakertben végzett munka, mind a növendékek kezemunkája, eddig az iskola még nem vett igénybe idegen munkaerőt. A másik még érdekesebb epizód a szülők és gyermekek zúgolódása, hogy miért nem engedték a növendékeket részletesebben felelni. Ilyen nemzedékkal, ki a munkáért követelődzik, le kell, hogy lehessen rombolni az igazságtalanul meghuzott országhatárokat. Adja Isten, hogy mielőbb úgy legyen.

Időjárás okozta elemi-csapások hazánkban.

Egyik kiváló meteorológusunk, *Réthly Antal* az elmúlt esztendőben megjelent egyik munkájában rendkívül tanulságos összeállításban közli a Magyarországot ért rendkívüli elemi csapásokat. Szerinte a magyarok a honfoglalás után már a 930-ik esztendőben Magyarországon egy éhínséget szenvedtek át, mely 984-ben újból megismétlődött. Az 1006-ik évben és ezt követő 1007-ik esztendőben is igen nagy volt a szárazság hazánk földjén. Az 1016-ik esztendőről is országos éhínséget jegyeznek fel a krónikák. 1042-ben és 1044-ben ismét nagy szárazság volt hazánkban, 1062-ik

esztendőben a megélhetést nemcsak a szárazság, hanem a sáskajárás is súlyosbította. Igen gyakoriak ez időtájt a vízáradások és télen a rettentő hidegek is. Az 1303-ik esztendő az egész éven át hideg volt annyira, hogy a termények nem tudtak beérni, az 1304-ik évben pedig mindent felperzsel a nagy szárazság. Az 1473. évi szárazság oly nagy volt, hogy a Dunán át lehetett gázolni, sőt az 1474. évben egyes folyók teljes kiszáradásáról is megemlékeznek az ez időbeli krónikák. Iszonyú volt a szárazság 1540-ben is, ezt követőleg 1561-ben és 1585. években is. 1500-ban

oly nagy volt az éhínség, hogy a lakosság tölgymakkból őrölt lisztből készült kenyérral táplálkozott. A török hódoltság idejéből már igen sok naplófeljegyzés található, amelyek részletesen megemlékeznek ez idők elemi-csapásairól. Lépten-nyomon találkozunk pestisjárvány, májusi nagy fagy, rettentő vízkiáradások s perzselő szárazságokra vonatkozó feljegyzésekkel és leírásokkal. Az 1703. évben az emberek hazánkban fűrészporból készült kenyéret ettek. Az 1781. évi nyár is oly perzselően forró volt, hogy mindent kiégetett a földön. Az 1794-ik évben az aszály kiégette a mezőket, széna gabona nem termett. Aratás nem volt. Az alföldön oly inség támadt, hogy a lakosság őrölt gyékényből készült kenyérral táplálkozott.

Egy, az 1794-iki szolnoki feljegyzésben olvasható: „Ismét oly nagy száradtság uralkodott, hogy felülhaladván az 1790. esztendőnek terméketlenségét, sem az őszi, sem a tavaszi vetésekből csak vetnivaló magot sem lehetett felvenni; a szénának“ . . . „sem gyepen, sem a Tisza-rétségen semmi termése sem volt“ . . . „egész nyáron által barmainkat csak a rétség által menthették meg.“

Az 1797. év nyarán ismét elviselhetetlen hőség uralkodott hazánkban annyira, hogy Békésben, kunságban, a Nyírség vidékén a nagy szárazság miatt nemcsak a kutak, de a tavak is mind kiszáradtak. Egy, 1801-iki feljegyzés ezeket írja: „Somogy vármegyében annyira megszőkültek az élelmiszerek, hogy a lakosok fűrészport, összeőrölt kukorica csutkát dagasztottak össze korpával s abból süített kenyérral tengődtek télen által, tavaszra kelvén az idő, sokan felpuffadtak ezen egészséget vesztő kenyértől s meghaltak.“ Az 1805-ik esztendőben Európaszerte nagy hőség uralkodott, hazánkban is e nagy szárazság nagy drágaságot idézett elő. Katasztrófális szárazság volt még az 1811. és 1814. esztendőben is. A napoleoni háborúkat egy ideig nedves esztendők váltották fel hazánk területén, melyek nem egyszer a termést valósággal kirothasztották. Egy, 1821-ből való feljegyzés azonban már ismét a szárazságról panaszkodik s elmondja: „Az Alföldön minden rétek, mocsárok, de kutak is kiszáradván, a nyájak és csordák a távol hegyes vidékekre hajtattak

legelő és vízhiány miatt a kopár és kiszikkadt síkokról.“ Az 1822-ik esztendőben „nagy a hőség és szárazság, minek folytán silány, rossz és átaljában hőütötte, szorult szemű a termés.“

A legszörnyűbb szárazság az elmúlt század folyamán Magyarországot 1863-ban sújtotta. Ennek részletes leírását egy kortárs, névszerint *Érkövy Adolf*, ugyanebben az évben megjelent könyvében adja meg. Leírása szerint már az 1861-iki esztendő is száraz volt, 1862-ben azonban a szárazság még fokozódott. Emellett június 3-án és 4-én erős dér jelentkezett és ettől fogva egész őszig szikkasztó szárazság uralkodott. A Duna, Tisza, Szamos, Maros a medreiket sem töltötték meg. Az állatok százával, ezrével hüllottak el, különösen a tiszántúli síkságokon. Gyümölcs, szőlő alig termett, a búza és egyéb gabonamű csak arasznyira nőtt. Az akkori egyik napilap a következőket írja: „Az emberek fűvet, a sertések húst esznek. Azok is, ezek is só nélkül. Ami megehető zöldet talál a szegény nép, összeszedi s ételnek megfőzi, az elhullott lovak hulláin pedig sertések lakmároznak“ . . . „A zöldség ritka és méregdrága s ha az ember újságvágytól ingerelve erszényének megerőltetésével vesz is néhány uborkát, nem élvezheti, mert a szárazság miatt oly keserű, hogy megenni lehetetlen. Egy dinnye s egy ló egyáru, ez is, amaz is huszonöt garas. Akármerre megy az ember, az úton döglött lovakat talál“ . . . „A takarmánynak oly szűke van, hogy a legavasabb régi szalmának — melyre azelőtt még csak rá se néztek az emberek, — tízszerre nagyobb ára van, mint volt hajdan a legjobb szénának.“

Réthly munkájában megállapítja azt is, hogy Magyarországon 930-tól—1876-ig összesen 107 esztendőben volt éhínség, szárazság uralkodott 83 évben. A nedves, hűvös évek száma — számítása szerint — 19 volt. A szigorú hideg telek száma pedig 29-et tett ki. Az árvizes évek száma pedig elérte a 65-öt. Vagyis hazánk lakossága a fent jelzett 946 évi időközben 303 évben szenvedett el súlyos időjárás okozta, el nem hárítható elemi-csapást, így tehát mondhatjuk, hogy a magyar tejjei-mézzel folyó Kánaánban átlagban minden 3-ik esztendő inséges volt és csak 37 esetben halasztódott az átlag minden 4-ik évre. — Ő.—

Gazdasági tanítói tanfolyam Székesfehérvárott.

A székesfehérvári önálló gazdasági népiskola tantestülete — az Országos Szakfelügyelő Úr tanácsának előzetes kikérése után — elhatározta, hogy a gazdasági irányu továbbképző népiskolák tanerői részére nyári — szabadságának feldolgozásával — tanfolyamot rendez, mert egyrészt ily tanfolyam a mi iskoláinknál anyagi segítség hiánya miatt már régebb idő óta nem volt megrendezhető, másrészt tapasztalatból ismerte azokat a nehézségeket, melyekkel a továbbképző iskoláknak épen a szakismeretek hiánya folytán állandóan küzdeniök kell. A gazdasági továbbképző vezetőjének ugyanis nemcsak gazdasági szak-tudással kell bírnia, hanem az iskolai ügyvezetés összes ága-bogát ismernie kell, hogy a legtöbb helyen konzervatív gondolkozású földműves népünk rokonszenvét megnyerje és a szegénység nyomasztó terhével vállalja az iskola első legnehezebb megindulását lehetővé tegye. A tanfelügyelőségi iskolalátogatók mind tisztában vannak a továbbképzők rejtelmével, mert ez a még kiforratlan iskolatípus sokszor lehetetlenül keserves feladatok elé állítja a törekvő tanítót, akinek hivatásává a magyar parlagon való magvetést tette a végzet.

Eme megfontolások alapján látszott helyesnek, hogy a gazdasági továbbképzők oktatói az önálló gazdasági népiskolánál szerezhessék meg képesítésüket, mert így a pusztán szakismereteken kívül ennek a speciálisan magyar iskolatípusnak szervezetével, ügyvezetésével, számadásvitelével, tanítási rendjével és metódusával a helyszínen, gyakorló szakemberektől, a mai gazdálkodás üzemében lesz alkalmuk megismerkedni.

Amidőn a nagymélt. VKM. 42.287/1934. számú jóváhagyó rendelete megérkezett, mely a jelentkezést Fejér és a szomszédos vármegyékre engedélyezte, Berkes Károly vármegyei királyi tanfelügyelő szokott agilitásával rövidesen megszervezte a tanfolyam hallgató közönségét, akik úgy Székesfehérvár városából, mint más községekből és megyékből, vallás- és álláskülönbség nélkül sorakoztak az újszerű kezdeményezés zászlaja alá. Amíg eddig ugyanis hallgatók és előadók egyaránt legalább önköltségi díjazásban részesültek, itt

csupán az eszme volt a promotor rerum. A hallgatók, számszerint 29-en ellátásukért napi-díjat fizettek az iskolának, amely szállásuk és étkezésükről gondoskodott, az előadók pedig hárman: Tuboly Jenő igazgató, Berneckker Béla szaktanító és Bucsy Jenő v. méhészeti felügyelő felosztották egymás között a munkát. A konyha vezetését özv. Kántor Pálné óraadó szaktanítónő látta el igen pontosan a különféle ízlésű, korú, kedélyű hallgatók közös megelégedésére. Ágyakat és egyéb felszerelést a testvériskola, a m. kir. téli gazdasági iskola adott.

Az önként és saját költségükön megjelenő tanítóságon látszott, hogy ez értékes tisztviselői karnak is elitjét alkotja, amely tekintetbe nem véve a szerény fizetéséhez mért pénzáldozatot, a szebb és jobb jövő, a nagyobb és alaposabb gazdasági képzést kívánó kisgazdaggeneráció érdekében nyári pihenőt, fáradságot nem sajnálva, igyekszik a hivatali esküjében foglaltaknak teljes erejéből eleget tenni. Az előadások magas színvonalon, de mindig a gyakorlati gazdaképzés és néptanítás céljának megfelelően, a legújabb gazdasági és üzemi kutatások figyelembevételével modern szellemben mozogtak, amelyről a helyi lapok tudósítói, az egyházmegye főtanfelügyelője, főként az előadásokat ellenőrző királyi tanfelügyelő mindig elismeréssel nyilatkoztak.

Július hó 5-én kezdődött a tanfolyam és több tanulságos, valamint kedélyes kirándulással élénkítve, augusztus hó 2-án nívós vizsgával végződött, amelyen a helyi hatóságok összes képviselői megjelentek és nemcsak a szabatos feleleteket, bemutatott gyakorlatokat, mintatanítási terveket hallgatták meg, hanem megtekintették a hallgatóságnak egyenként kiosztott szőlő-faiskola-konyhakert részleteket is, melyeket az elméleti órák után, — sokszor bizony hajnalban vagy késő este — kellett megmívelni, rendbe tenni, nehogy a bizonyítvány gyakorlati osztályzatába „igen jó“-nál értéktelenebb jegy legyen az eredmény. A sok közös élmény: badacsonyi kirándulás, a helybeli Méhész-egyesület telepének, híres téglá- és szeszgyáraknak, a fejérvári Gyümölcs-termelő Szövetkezet mintagyümölcsöseinek

megtétele, a gyakorlati foglalkozások főként az iskola új, külső tanyái gazdaságában, a közvetlen kollégiális érintkezés annyira megszoktatta rövid idő alatt a hallgatókat s úgy megszerettette velük a fehérvári iskolát, hogy a búcsubankett alkalmával a tantestület nem győzte elhárítani a sok köszöntő kedves megemlékezését és azt a kérést, hogy a tanfolyamot legalább még egy vagy két héttel hosszabbítsák meg. És ne szégyeljük bevallani — hiszen nemcsak értelemre oktató, de érzelemre nevelő, lelket finomító pedagógusok vagyunk — az öreg „tanító-diákok“ és az „előadó-kollégák“ szemében is megcsillantak a könyvek búcsuzásakor . . .

Az önálló gazdasági népiskoláknak 29 soha meg nem tántorítható, igaz barátja hagyta el a ködös augusztusi reggelen fehérvári anyaiskolánkat.

Egyéb adatok:

A 29 tanfolyamhallgató közül: 16 férfi és 13 nőtanerő, állásban van: 21 tanerő, nincs állásban: 6 tanítónő és 2 egyet. hallg.

Az állásban levők közül: 4 igazg.-tanító, 15 rendes, 2 helyettes tanító.

A hallgatók közül 2 már a múlt évi méhészeti tanfolyamunkon is résztvett, a többiek ezen tanfolyam alkalmával szereztek külön bizonyítvány alapján képesítést a méhészetből.

Az előadások részben a szabadban, továbbá a gazdálkodás helyszínén folytak, természetben be nem mutatható objektumokat pedig az iskola e célra berendezett dísztermében vetített képes előadások keretében állítottuk hallgatóságunk szeme elé.

— B. —

A felsődunántúli földbérlok állásfoglalása.

Az ideai esőhiány és ismételt hosszas szárazság a felsődunántúli földbérlokot sok vidéken válságos helyzetbe sodorta a kalászosok és takarmánynövények igen gyenge termése révén. Győr-, Moson-, Veszprém-, Komárom- és Esztergom vármegyék földbérloői felkérték a Felsődunántúli Mezőgazdasági Kamarát javaslataiknak illetékes helyen való előterjesztésére. A győri bérlőgyűlésen *Dr. Ormándy János* kamarai igazgató elnökölt. *Gláser Gyula* v. nagybérlo ismertette a több vármegyéből beérkezett különböző javaslatokat.

A „Köztelek“ legutóbbi vezércikkében panaszolt „Gazdátlan földek“ oka elsősorban bérlőtársadalom tönkremenése. Lehetetlen azt mondani, hogy a bérlok nem gazdák. *Farkas Dénes* kéri, hogy ahol a katasztrófális termést a bérlo hivatalosan igazolni tudja, ott az ideai haszonbér több évre való fizetése elosztva legyen lehetővé téve, a bérbeadók igényeinek a kielégítésére pedig hitelakcióval kapcsolassák ez a kormányintézkedés, ami a biztonság kérdését is megoldaná.

Egyeteles mezőgazdasági szempontból hibás eljárás egyetlen termény árának kiugratása és a többinek sorsára hagyása, mert

ez Dunátulon az állattenyésztés 30 év előtti nívóra való lesüllyesztését idézi elő. A földbér fizetés megállapításánál a búza, rozs, árpa, zab és tengeri átlagárait kellene irányadóvá tenni úgy, hogy az átlagárakat a búzázalag-levelek árfolyama mintájára havonként, vagy negyedévenként hivatalosan tették közzé „haszonbér gabonaár“ név alatt.

Karl József szerint a gazdavédó rendelkezések a földbérlokra is értelemszerűen kiterjesztendők. *Sokorópátkai Szabó István* elvileg helyteleníti az egyik miniszter azon megállapítását, hogy a földbérlo nem gazda, hanem üzletember. Éppen ellenkezőleg a bérlok az igazi gazdák, mert a bérbeadókat is gazdaságilag segítik, tehát a disztíngválás a bérlok javára üt ki. Az egyenlő elbánás mindenestre közérdekből megkövetelné a gazdavédó rendeleteknek a bérlokra való kiterjesztését. Ezt szolgálná az ingójelzálog intézményének bevezetése is.

Hibáztatja a Nemzeti Bank állandó gazdallenes politikáját, amely az iparvállalatok kompenzációs üzleteinél a termelőket érzékenyen megkárosítja. Londonban a magyar export vaj⁴⁷/₀-os felárat ért el, de az OMTK-nak

mégis csak 37%-ot engedélyez a Nemzeti Bank; a dunántúli bérlők érdeke, hogy az OMTK előnyösebben tudjon elszámolni, mert ez a tejárákkal szorosán összefügg. *Hitter Milán* szerint Dunántúlon a mezőgazdaság sorsa nem a búzával, hanem az állatértékesítéssel áll, vagy bukik.

Az olaszok felemelték az állatvámokat, az állatárak lehetetlen alacsonyok. A bérlőnek nincs eladó búzája, sőt az inségestermésű vidéken felemelt áron kell a bérgabonát megvennie, erre pedig a lerombolt állatárak miatt képtelen. A tej termelői ára is folyton csökken; az ipari tejszázalék mindig emelkedik. A Komárom—Esztergom megyei földbérlők is csatlakoznak a javaslatokhoz: a tavalyi 140 filléres süldő ára ma csak 80 fillér, a bérlők 8—10 év alatt vagyoniuk felét elvesztették, tartalékaikat felélték. A haszonberek újabb bírósági szabályozását az áreltolódásokra való tekintettel újra lehetővé kell tenni.

Dr. Kertész István: a korpa és erőtakarmányok ára a duplájára emelkedett, a tej árak csökkennek, igen sok vidéken szálaktakarmány inség van, tehát a korpa és erőtakarmány kiviteléértőtön be kellene szüntetni. *Vajda Imre, Kovács Ferenc, Wittman Mihály, Káldy János, Györy Vilmos és Farkas Dénes* javaslatai és adatai után *Gläser Gyula* előadó reflektált a felszólalásokra. Az elnöklő *Dr. Ormándy János* a bérbeadók szempontjait és az érem másik oldalát is megvilágította és a kamara tárgyilagosságot közvetítését helyezte kilátásba. *Dr. Pátkai Béla* mint a Magyar Földbérlők Országos Szövetségének társelnöke a budapesti központ tárgyalásait ismertette. A gazdaadósvédő rendelkezések kizárólag a telekkönyvre vannak felépítve.

Szükséges a mai kényszeregyezségi törvénynek a földbérlők javára való reformja, mert az 50%-os kvóta és a 8 hónapos terminus a mezőgazdaságban lehetetlen. Vegyes szakbíróság közbeiktatására van szükség az eladósodott földbérlők kényszeregyezségi eljárásnak a lefolytatásánál, ami a termelés folytonossága érdekében több éves rendezést tegyen lehetővé. Remény van arra, hogy a 10 holdon aluli kisbérlők tízezreire nézve általános védő rendelkezés lesz kieszközölhető. A csehországi rendszert 4—5 gabona átlag

arával helyeselné.

A haszonbér szabályozás újabb lehetővé tétele főleg sok tízezer kisbérlő, de a közép és nagybérlők egzisztenciális érdeke volna, hiszen újabb gazdasági lehetetlenülés állott elő. Az 5%-os külön eljárási illeték törlendő. Az ideai haszonberek felerészének megfizetésére többéves annuitás lenne szükséges. A felsődunántúli bérlők győri gyűlése az elnöklő *Dr. Ormándy János* zárószavaival ért véget.

Érdekes számok. Az 1933/34. tanévben működő 1070 gazdasági irányú továbbképző népiskolába 59.983 fiú és 61.025 leány, összesen 120.008 tanuló iratkozott be. Az 1932/33. tanévben a tanulók száma csak 43.685 fiú, 44.545 leány, vagyis 88.230 volt. Gyarapodás: 32.778 tanuló, ami 37%-os emelkedést jelent. A tanulólétszám emelkedése 1932/33. tanévben 44% volt, így újabban a gyarapodás lassabb ütemű ugyan, de még néhány évig várható.

Ezen nagy tanulólétszám azt mutatja, hogy a gazdasági irányú továbbképző népiskolák igen kiterjedt, széles körben, így nagy néptömegeknél végzik fontos nevelői és tanítói hivatásukat, s e tekintetben szinte egyedülálló nagy missziót töltenek be. Érdekes az is, hogy míg 1931/32. tanévben egy iskolára átlagban csak 79 tanuló esett, addig 1932/33. tanévben már 98, az 1933/34. tanévben pedig átlag 113 növendék jutott. Kevés iskolafajunk büszkélkedhetik 120.000 tanulóval.

Egy kis statisztika. A gazdasági irányú továbbképző népiskolák elhelyezése az 1933/34. évben a következő volt:

1 Kecskemét th. v. ter. működött	34 isk.	34
1 Szeged sz. kir. v. „ „	26 „	26
1 Cegléd megy. v. „ „	12 „	12
1 Mezőtur „ v. „ „	09 „	09
2 Jászberény és Kiskundorozsm.	07 „	14
2 Csongrád és Törökszentmiklós	06 „	12
4 Kunszentmiklós, Újkécske, Kiskőrös és Jászárokszálláson	05 „	20
2 Baján, Kaposváron működött	04 „	08
11 község területén „	03 „	33
43 „ „ „	02 „	86
<u>816</u> „ „ „	<u>01</u> „	<u>816</u>
884 község és város ter. működött tehát az 1070 gazdasági irányú továbbképző népiskola.		

STÁTUSZUNK.

A gazdasági népiskolai igazgatók, szak-
tanítók(nők), általában az önálló gazdasági
népiskoláknál működő tanerők státuszának
folyó év augusztus 1-i helyzetét és beosztását
az alábbiakban ismertetjük. A zárójelben kö-
zölt adat a szolgálati idő kezdetét, illetve a
kinevezés időpontját tünteti fel.

VII—1. Géher Lajos szakfelügyelő Szeged,
(1896. XI/19), Alexy Pál Debrecen II. (1900.
I/31), Schill János Makó, (1900. X/1), Kápolnay
József Dunaföldvár, (1900. X/24) Pataky Sándor
Kisujszállás, (1900. XII/21), Márton Lajos Tisza-
földvár, (1901. IX/1), Rác Sándor Kaba, (1901.
XII/1).

VII—2. Krafcsik Gábor Mezőberény, (1902.
III/6), Nagy Károly Kunszentmárton, (1902.
VI/26), Juhász József Debrecen I., (1902. X/1),
Brózik Dezső Berettyóujfalu, (1902. X/16),
Vásárhelyi Sándor Kiskunfélegyháza, (1903.
III/1), Döme Sándor Szolnok, (1903. XII/17),
Vrannay Kálmán Turkeve, (1904. XI/1), Igonda
János Heves, (1905. II/1), Gyórfy Géza Cegléd,
(1905. II/4). Timár István Kunmadaras, (1905.
II/7), Kurdy Sándor Debrecen II., (1906. XI/10),
Tuboly Jenő Székesfehérvár, (1906. XI/12).

VII—3. László Dénes Béla Hatvan, (1906.
XII/20), Biró Antal Szeged-Röszke, (1907. I/6),
Pigniczky Ferenc Szekszárd, (1907. I/19), Náray
Ferenc Lajosmizse, (1907. II/1), Bors Ignác
Szeged-Röszke, (1907. II/10), Porkoláb József
Dévaványa, (1907. XII/2), Paár Miklós Abony,
(1908. V/26), Király Ferenc Eger, (1908. VIII/10),
Kádár Kálmán Fegyvernek, (1908. XI/9).

VIII—1. Siha József Tóváros, (1908. XII/30),
Benke Ferenc Szeged-Alsóközpont, (1909. I/4),
Gáspár János Eger, (1909. I/8), Somlyai Kálmán
Debrecen I. (1909. I/9), Vas János Kiskun-
dorozsma, (1909. V/1), Molnár Sándor Mezőtur,
(1909. IX/20). Mihalik Kálmán Jászberény,
(1909. X/2), Fábrián Miklós Hatvan, (1909. X/29),
Dr. Fedora Dénes Sándor Pápateszér, (1911.
X/20).

VIII—2. Szabó Sándor Kalocsa, (1912.
IV/1), vitéz Gyutay István Gyöngyös, (1912.
IX/1), Brenner József Csanádpalota, (1912.
XII/2), Riedelmayer János Hajduszoboszló,
(1912. XII/15), Szép László Kiskunfélegyháza,

(1913. IV/1), Matos István Békés, (1913. VIII/26),
Mezei Imre Nagybajom, (1913. X/12), Nárayné
Horváth Erzsébet Lajosmizse, (1913. XI/8),
Ilonczai Mária Jászberény, (1913. XI/5), Horváth
Ferenc Kiskunhalas, (1913. XII/8), vitéz Bocskóy
András Békéscsaba, (1913. XII/9), Kalmár Margit
Tóváros, (1913. XII/14), Westsik Károly Cegléd,
(1913. XII/18), Nagy Sándor Szeghalom, (1913.
XII/31), Dr. Bencsikné Csukás Margit Kiskun-
félegyháza, (1914. VII/1).

VIII—3. Szilágyiné Hampó Erzsébet Kis-
kunhalas, (1914. IX/6), Szemerédy János Nyir-
bátor, (1915. IX/1), Óbingerné Czirmes Irén
Moson, (1915. X/18), Lévy Ilona Kaba, (1915.
XI/10), Czóriáryné Oross Anna Debrecen I.
(1915. XI/16), Dr. Wirterné Varga Mária Szol-
nok, (1916. I/22), Mihalik József Csongrád,
(1916. X/22), Mayherr Mária Monor, (1916.
XII/4), Ticska Izabella Békés, (1916. XII/30),
Novák György Dunaföldvár, (1917. I/2), Anta-
lóczi Etelka Makó, (1917. I/3), Simek Irén
Hatvan, (1917. I/15). Szurmó Gizella Nyirbátor,
(1917. III/10), Patay Ferenc Nádudvar, (1917.
IV/16), Belléné Nagele Anna Monor, (1917.
VIII/31), Kiss Anna Makó, (1917. XI/15).

IX—1. Csapóné Wagner Paula Székes-
fehérvár, (1918. I/6), Nagyné Pausch Elvira
Szekszárd, (1918. II/1), Padala Jolán Eger,
(1918. III/1), Belle Lajos Budapest, (1918. IV/15),
Czakó József Derecske, (1918. IV/16), Kamenszky
Béla Szeged-Szatymaz, (1918. IV/16), vitéz
Zentay Rudolf Csongrád, (1918. IV/16), vitéz
Mártha Gábor Mezőtur, (1918. IV/16), Németh
Béla Jászládány, (1918. IV/16), Torontáli János
Szeged-Felsőtanya, (1918. XII/7), Károlyi László
Monor, (1919. II/21), vitéz Mártháné Paulik
Ilona Mezőtur, (1919. IV/17), Paárné Fazekas
Piroska Abony, (1919. VIII/18), Sebők Sándor
Komádi, (1919. VIII/30), Klenner Blanka Szol-
nok, (1919. IX/27), Bátor Margit Kunszent-
márton, (1919. X/8), Brennerné Gebe Ilona
Csanádpalota, (1919. XII/10), vitéz Pajor Gyula
Gyoma, (1920. II/1).

IX—2. Wagnerné Dégai Emma Gyöngyös,
(1922. VIII/1), Lévy Irén Debrecen II. (1922.
X/13), Vigh Franciska Szeged-Szatymaz (1922.
X/15), Várady Katalin Kisujszállás, (1922. X/26),
Würtzné Ruber Katalin Kalocsa, (1923. III/1),
Sebőkkné Kontsek Krisztina Komádi, (1923.
IV/15), Ferenc József Cegléd, (1923. IV/23),

Özv. Pápayné Fekete Julia Debrecen I. (1923. VII/27), Dr. Csicsákné Szomolányi Mária Debrecen II., (1923. VIII/13), Dr. Fodorné Csanády Katalin Debrecen I., (1923. VIII/30), Illy Irma Szekszárd, (1923. IX/22), Dr. Horváthné Kovács Flóra Derecske, (1923. X/12).

IX—3. Deák Katalin Székesfehérvár, (1924. IV/2), Balogh Mária Békéscsaba, (1924. IV/7), Dr. Somosné Szalay Jolán Eger, (1924. IV/10), Medveczkyné Szabó Ilona Gyöngyös, (1924. IV/12), Dr. Fedoráné Bertalan Margit Pápateszér, (1925. XI/18), Bernády Margit Székesfehérvár, (1925. XI/21), Lehóczky Magda Szolnok, (1926. II/25).

X—1. Kristófné Paulinyi Margit Békéscsaba, (1926. VIII/23), Szalay Róza Cegléd, (1926. VIII/23), Gaál Teréz Kisujszállás, (1926. VIII/30), Csongor Teréz Szeged-Felsőtanya, (1926. VIII/30), Stáncné Zilahy Erzsébet Kiskunfélegyháza, (1927. IV/30), Varga Edith Cegléd, (1927. IV/30), Kottlerné Nagy Ilona Dunaföldvár, (1927. IV/30).

X—2. Holvayné Smotzer Margit Heves, (1927. XII/16), Dr. Topálné Koblenc Teréz Monor, (1928. V/1), Buday Gusztáv Kisujszállás, (1928. VII/17), Bernekker Béla Székesfehérvár, (1928. VII/21), Fáth Imre Nyirbátor, (1928. VII/24), Kárpáti Piroska Szeghalom, (1928. VIII/1), Helyes Erzsébet Szeghalom, (1928. VIII/4), Egán Aloiz Fegyvernek, (1928. VIII/6), Domján Etelka Derecske, (1928. VIII/30).

X—3. Boros Mihály Köröstarcsa, (1930. III/31), Sembery Imre Nagykörű, (1930. V/15), Péterfy Katalin Debrecen II., (1930. VI/10), Juhász Ilona Berettyóujfalu (1931. III/6), Simó Anna Dévaványa, (1931. VI/8), Rácz Frigyes Ottó Moson, (1931. VII/30), Andor Ferenc Kalocsa, (1932. IX/28), Szijjné Neubauer Margit Debrecen I., (1932. IX/29), Rácz Elemér Nádudvar, (1932. X/1), Dr. Égetőné Zádor Margit Békéscsaba (1932. X/3), Bedros Ilona Szeged-Alsóközpont (1932. X/12), Petrovszkyné Nagy Ilona Köröstarcsa, (1933. VII/12), Wéber Ilona Szeged-Röszke, (1933. VII/13), Gámán Róza Cegléd, (1933. VII/31).

Helyettesek: Gyulay Julia Nádudvar, (1932. IX/2), Végh József Mezőberény (1932. IX/2), Zádori Anna Csongrád, (1933. VI/27), Rakolcai Mária Jászberény, (1933. VI/27), Cseke Zoltán Kiskunhalas, (1933. VI/27), Z. Szabó

László Kunszentmárton, (1933. VI/27), Kovács Ilona Tiszaföldvár, (1933. XII/7), Laky István Monor, (1934. III/5), K. Molnár Róza Hatvan, (1934. III/23), Véghné Horváth Katalin Mezőberény, (1934. IV/11), Kristóf András Békéscsaba, (1934. VII/1), Czece László Berettyóujfalu, (1934. VIII/1).

Egyéb képesítésűek:

VII—3. Györkösné Péterfy Regina Dunaföldvár, (1902. IX/1).

VIII—1. Stisné Cseresnyés Kornélia Hajduszoboszló, (1900. IX/1), Horváthné Major Irén Makó, (1902. IV/14).

VIII—2. Nagy Izabella Jászberény, (1903. IX/1), Vrannayné Pozsár Julia Turkeve (1909. III/24).

IX—1. Kócziánné Bachó Anna Gyöngyös, (1910. XI/22).

IX—2. Bölöniné Kaszab Piroska Hajduszoboszló, (1913. XI/15).

Óraadó tanerők:

Biró Teréz Gyoma, Kissné Lelkes Mária Mezőberény, Szabó Sarolta Mezőtur, László Alice Abony, Weiland Piroska Nyirbátor, Nagy Lenke Komádi, Freundné Csutorás Aranka Makó, Pásztori Ferenc Szekszárd, Windt Erzsébet Jászládány, Kuptics Anna Jászládány, Gaál Károly Derecske, Fazekas István Békés, Tarnai Mária Nagykörű, Szigeti Mária Békés, Töreki Sándor Dévaványa, Trajcsik Ilona Kunmadaras, Oberhammer Géza Gyöngyös, Ritlop Amália Kiskundorozsma, Ábrányi Ilona Csongrád, Várallyai Vince Szeged-Alsóközpont, Molnár Ferenc Szeghalom, Miklós Gergely Jászberény, Zilák János Hajduszoboszló, Helyes Endre Makó, Molnárné Kovács Mária Nagybajom, Gudrica István Turkeve, Bartos Irén Dévaványa, Özv. Kántorné Metzker Borbála Székesfehérvár.

Gyakornokok: Forgács Sarolta Fegyvernek, Hatvani Irén Nádudvar, Uzony Anna Heves, Faddi Jolán Gyoma, Gadácsi Margit Abony.

Elemiek: Tihanyi István volt méhészeti felügyelő Debrecen II., Nagy Mária áll. tanítónő Debrecen II., Fedák János áll. tanító Cegléd, Bucsy Z. Jenő volt méhészeti felügyelő Székesfehérvár.

HÍVATALOS RÉSZ.

43.478/1934. V/a. 2. ü. o. szám.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a gazdasági népiskolák tanszemélyzetében az alábbi áthelyezéseket, illetve beosztásokat eszközölte:

Király Ferenc nagykörűi állami gazdasági szaktanítót az egri, *Klenner Blanka* kiskunhalasi állami gazdasági szaktanítónőt a szolnoki, *Szilágyiné Hampó Erzsébet* derecskei állami gazdasági szaktanítónőt a kiskunhalasi, *Sembery Imre* állami gazdasági szaktanítót a nagykörűi önálló gazdasági népiskolához helyezte át és utóbbi egyúttal az iskola igazgatói teendőinek ellátásával is megbízta.

Helyes Endre óraadó gazdasági szaktanítót a makói, *Molnárné Kovács Mária* óraadó gazdasági szaktanítónőt a nagybajomi, *Szabó Sarolla* óraadó gazdasági szaktanítónőt a mezőturi, *László Alice* óraadó gazdasági szaktanítónőt az abonyi, *Tarnay Mária* óraadó gazdasági szaktanítónőt pedig a nagykörűi önálló gazdasági népiskolához osztotta be további szolgálattételre.

Budapest, 1934. évi június hó 27-én.

A miniszter helyett:

Greszler Jenő s. k.
miniszteri osztályfőnök.

43.241/1934. V/a. 2. ü. o. szám.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Westsik Károly* ceglédi állami gazdasági szaktanítót a gazdasági népoktatás terén szerzett érdemei elismerésül állomáshelyén, jelenlegi illetményeinek megtartásával, igazgató-szaktanítónővé léptette elő.

Budapest, 1934. évi június hó 8-án.

A miniszter helyett:

Dr. Szily Kálmán s. k.
államtitkár.

Pályázati hirdetés.

(Közzétételek a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 44.591/1934.sz.rend. alapján.)

A kecskeméti m. kir. állami gazdasági szaktanítónőképző-intézetnek az 1934/35. tanév

folyamán újból megnyitandó I. évfolyamára való felvétel tárgyában.

A kecskeméti m. kir. állami gazdasági szaktanítónőképző-intézetnek, az 1934/35. tanév folyamán újból megnyitandó I. évfolyamára való felvételre pályázatot hirdetek.

A gazdasági szaktanítónőképző-intézet tanulmányi ideje folyó évi október hó 1-én kezdődik és két tanévre terjed. Az első évfolyamára összesen legfeljebb 15 fizetéses hallgató vétetik fel, akik a megállapított beíratási díjon kívül, tandíj, lakás és ellátás címén havonként Ötven pengőt tartoznak negyedévi előleges részletekben az intézet pénztárába befizetni.

Pályázhatnak 22-ik életévüket még be nem töltött oly hajadon elemi iskolai tanítónők, akiknek jelesrendű elemi népiskolai tanítónői oklevelük van.

A pályázóktól ép, teljesen egészséges szervezet annál is inkább megkívántatik, mivel a tanfolyamra felvett hallgatók részére a gyakorlati munkában való részvétel alól felmentés nem adható.

A 2 pengős okmánybélyeggel ellátott kérvényhez a következő okmányok csatolandók:

- a) Születési anyakönyvi kivonat.
- b) Elemi iskolai tanítónői oklevél.
- c) Magyar állampolgárságot tanúsító hatósági bizonyítvány.
- d) Erős és teljesen egészséges szervezetéről, valamint testi és szellemi épségről szóló hatósági tisztiorvosi bizonyítvány.
- e) A szülők foglalkozását és vagyoni állapotát, a kiskorú gyermekek számát feltüntető újabb keletű hiteles községi bizonyítvány.
- f) Erkölcsi bizonyítvány.
- g) Esetleges szolgálati bizonyítvány.

A felvételeknél vidéken nevelkedett, a falusi gazdasági életet ismerő, s így a gyakorlati mezőgazdaság iránt több érzékkel bíró pályázók előnyben részesülnek.

A pályázati kérvényeket a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez címezve, annál a tanítóképző intézet igazgatóságánál kell benyújtani, amely intézetnél a pályázók elemi népiskolai tanítónői oklevelüket szerezték.

A már működésben levő elemi iskolai tanítónők kérvényeiket a működésük helyére illetékes kir. tanfelügyelőkhöz tartoznak benyújtani.

A beérkezett pályázati kérvényeket a tanítóképző intézet igazgatója és az intézethez beosztott gazdasági szaktanár, illetve kir. Tanfelügyelő átvizsgálják és felvételre csak azokat hozzák javaslatba, akik a tanítóképző intézet öt évfolyama alatt a háztartási teendők és a kézimunka iránt a legnagyobb hajlamot és kedvet mutatták, illetőleg a gazdasági szaktanítónői pályára való rátermettségüknek tanítónői szolgálatuk alatt is tanujelét adták.

Az egyes igazgatók, illetve kir. tanfelügyelők a kérvényeket jelentésük kíséretében a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez terjesztik fel.

A gazdasági szaktanítóképző-intézetbe a hallgatókat a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter javaslatára, a földművelésügyi miniszter veszi fel.

A felvett hallgatók jelentkezésükkor gazdasági irányú felvételi vizsgálatot tesznek és ezenfelül orvosilag is megvizsgálatnak, mivel az intézet kötelékébe való felvétel véglegessé csakis akkor válik, ha a pályázó a vizsgálaton is mindem tekintetben alkalmasnak találják.

Pályázati határidő 1934. augusztus 15.

Budapest, 1934. évi július hó 11-én.

*M. kir. vallás- és közoktatásügyi
Miniszter.*

KÖNYVISMERTETÉS.

Értékes szakkönyv.

A gazdasági szakirodalomban, a mostani megnehezült pénzügyi viszonyok között, csak ritkán jelenik meg egy-egy újabb könyv. Így nagy érdeklődésre és méltó feltűnésre tarthat számot Bakoss László gazdasági akadémia tanár legújabb könyve, melyet a fehér-magyar parlamenti tyúkról és annak más fajtákkal való összehasonlításáról írt. A Pátria kiadásában jelent, 100 oldalas csinos könyv ára 3— P.

Bakoss László a kecskeméti gazdasági szaktanítóképző intézet agilis tanára, s már a múltban kiadott baromfitenyésztési könyvei

is első helyen állanak a szakirodalomban. Az intézetnél létesült az ország egyik legmodernebb baromfifarmja, melyet Bakoss tanár vezet s a fontos oktatási és szemléleti cél mellett a különféle tudományos kísérletek és megfigyelések tengelyébe is beállított. Ezen kísérleteknek és megfigyeléseknek csoportba foglalása legújabb könyve, eddig még nem ismert adatok, érdekesebbnél-érdekesebb megállapítások gazdag feltárásával. Összehasonlító adatai a fehér-parlagi, a leghorn és a rhodéval egyedülálló és páratlanok, úgy hogy könyve minden baromfitenyésztőnél s különösen a gazdasági oktatással foglalkozóknál nélkülözhetetlen forrásmunka.

Az alábbiakban közlünk néhány érdekes adatot Bakoss igen nagyszámú megállapításából. Eredeti magyar tyúkunk nincs, a mostani parlamenti magyar tyúk sok más fajta kereszteződése és keveréke. A fehér-magyar parlamenti tyúknak 14%-a leghorn, 4%-a orpington jellegű. Még sok a tollhibás egyed, de nem alakult ki a végleges test-, tarajforma, lábszárszín stb.-sem. E tekintetben a tenyésztőknek még sok nehézséggel kell megküzdeniük. Érdekes, hogy míg a magyar évi átlagban 128 db.-ot a leghorn 127-et, a rhodék 121 db. tojást hoztak. Míg a magyar jércék 208-ik napon, a leghornok 228, rhodék 248-ik napos korukban kezdték meg a tojás lerakását. A tojások átlagosan a magyaroknál 54,3, a leghornoknál 56,0 és a rhodéknál 60,8 gr. súlyosak. Egy darab magyar tojó egész éven át átlag 7 kg. a leghorn 7,11 és a rhodé tojó 7,36 kg. tojást adott.

Figyelemreméltó az elfogyasztott takarmány és annak értéke is, amit az összehasonlítás tanulságosan tár fel. Ezek szerint a magyarok napi 104,6 gr., a leghornok 100,8 gr., a rhodék 115,6 gr. szemes- és automata-takarmányt fogyasztottak el, melynek pénzügyi értéke a magyaroknál évi 4,78 P, a leghornoknál 4,50 P és a rhodéknál 5,18 P. Egy tyúk tiszta tojáshozama a magyaroknál 3,19 P, a leghornnál 3,17 és a rhodénál 2,41 P.

De érdekesek és tanulságosak a kelésre, a csibék fejlődése- és testsúlyára, betegség iránti fogékonyságukra, a vedlés idejére stb. vonatkozó adatok is úgy, hogy a könyvet minden olvasó élvezettel és igen sikeresen használhatja.

Hogyan tehetjük változatossá szarvasmarháink téli takarmányozását?

Írta: *Laky István.*

Kora tavasztól kezdve, sok egyéb gond mellett, az lebeg minden gazda szeme előtt, hogy miként biztosítsa állatállományának a lehető legtöbb és a legjobb minőségű takarmányt télire. Beállított forgó, előszámítás szerint, ha az időjárás megfelelő kb. meg is van a téli szükséglet, bár van sok olyan év is, amely megcsalja a gazdát és bizony nehezen lából ki a télből. Azonban nemcsak éppen az a fő, hogy ki tudjuk teletetni állatainkat, hogy ne koplaljanak, hanem változatos is legyen azok takarmánya, részben, hogy jobb étvággal egyenek, részben — ami a legfontosabb — a tejhozam stb. emelését segítsük elő.

Tél eleji és téli takarmányok közül elsősorban a takarmánytök és a takarmányrépa általánosan ismertek, amelyekről jelen soraimban nem is szólok, csupán ezek miatti egyhangú takarmányozás változatossá tételét kívánom ismertetni: a takarmánykáposzta és a takarmánydinnye alkalmazásával.

A takarmánykáposztát jobban ismerik, több helyen termelik is, bár sok kisgazda kérdezte tőlem már, hogy mire való az? Igazi kisgazda növény, mert augusztustól kezdve az erős fagyos idők beálltaig levelezni lehet, tehát kisebb mennyiségű állatállomány esetén jól beválik, levelei nem borulnak, másfél méter magasra is megnő, jó takarmányt szolgáltat. Többféle fajtája van, amelyek egymástól: szárvastagodásra, levélszínre, alakra stb. különböznek. Termelése történhetik úgy is, mint a fejes káposztáé: palántaneveléssel, amelyet május—június hóban ültetünk ki 60—80 cm sor, 40 cm tőtávolságra. Tapasztalatom szerint ajánlatosabb azonban április közepén, vagy végén az időjáráshoz és a talaj felmelegedéséhez mérten egyenesen kivetni állandó helyére, jól trágyázott földbe, helyeit kijelölve, egy helyre több magot is, s abból ritkításkor lehet szétpalántálni. Mivel a takarmánykáposzta kisgazdaságban felel meg, éppen helyénvaló a gazdasági népiskolák gazdaságaiban való termelésre. Csak hibája, hogy mélyrétegű,

nyirkosságban hiányt nem szenvedő talajt és páras, hűvösebb éghajlatot kíván. Valószínű, hogy mindenütt és minden évben nem is fog sikerülni Magyarországon.

Azonban nem tudni, hogy hol válik be, miért ne próbálnánk meg először csak kis területen s ha sikerült, be lehet vezetni rendszeres termelési ágának.

Ritkább, de értékesebb takarmány növény a takarmánydinnye, amely csak azért nincs elterjedve még mindenütt, mert nem ismerik jó tulajdonságait. Amellett, hogy mindegy neki a homok vagy agyagtalaj, a száraz vagy párasabb éghajlat, nagy előnye, hogy október—december hónapokban etethető, amikor a takarmányrépát kíméljük vele. A legeltetést beszüntetve, teheneink legtöbb alföldi kisült legelőn lepadva betérnek az istállózásra, a tejhozamot fokozza, jó étvágyat hoz a szarvasmarhának jó ízével, kellemes dinnye illatával, amelyet tapasztalásom szerint nem is esznek, hanem csak úgy „nyelnek“.

A takarmánydinnye nagysága hasonló az 5—6 kgr.-os görögdinnyéhez, színe zöld alapon cifra sávokkal, pólyákkal tarkított, húsa sárgás, magja piszkos zöld színű. Legjobban bevált termelési módja a következő: Április elején fészkeket készítünk, egymástól másfél, két méter távolságra, bele éretten istállótrágyát, vagy komposztot teszünk. Április közepe után egy fészekbe 3—4 magot vetünk, majd cca 10 nap múlva pótvetést alkalmazunk, nem várva a kikelésre, ami száraz időjárás esetén nagyon lassan megy. Bármilyen biztos, jó mag is legyen, csírázási képessége gyenge. Palántálás nem ajánlatos. Míg nem fut széjjel, egy—két kapálásban kell részesíteni s azután semmi gond reá. Szeptember közepétől etethető répavágóval szeletelve, s ha védett helyet tudunk neki biztosítani, november végéig, december elejéig is eláll. Erősebb fagy megposhasztja.

Ez a két jelentéktelennek látszó takarmánynövény nagyon hasznos lehet némely esetben, ha egyszerre mindegyik termeltetik,

mert ha egyik nem, a másik sikerül. Továbbá a gazdasági népiskolák gyakorlóterületein minden kis helyet be lehet velük ültetni, például gyümölcsösben köztesként és a faiskola pihenőtábláit nagyon alkalmas általa kihasználni. Végül ami legfontosabb, növényeink előtt példát mutatni ezen ritkább, legtöbb kiscsajda által egyáltalán nem ismert, igazi kiscsajda takarmánynövények termelésére. Így a gyermekek útján könnyen el lehet terjeszteni a kiscsajdák körében.

TUDNIVALÓK.

Fizetésügy. Többek részéről megnyilvánult óhajra, az alábbiakban leközöljük az 1927. évi 900. M. E. rendeletnek a gazdasági szaktanítók(nők) fizetésére vonatkozó részét azon bozzaadással, hogy ezen eredeti illetményeket az 1931. évi 5000, 1931. évi 7000 1932. évi 3000 és az 1933. 1400 sz. M. E. rendeletek módosították és leszállították azon fokra, mint azt a táblázat feltünteti. A leszállítás mindig az eredeti illetményösszeg után történt előlépések egy évig szüneteltek és csak január és július hó 1-én eszközöltek.

Fsz.	Szolgálati években	Eredeti összeg	Jelenlegi összeg	Várakozási idő	Megf. osztály	fizetési fok.
1.	1—3	170	141	3 év	X.	3
2.	4—5—6	180	149	3 „	X.	2
3.	7	190	157.50	1 „	X.	1
4.	8—10	200	162	3 „	IX.	3
5.	11—13	215	174	3 „	IX.	2
6.	14—16	230	186	3 „	IX.	1
7.	17—19	255	204	3 „	VIII.	3
8.	20—22	270	216	3 „	VIII.	2
9.	23—25	290	232	3 „	VIII.	3
10.	26—28	330	257	3 „	VII.	3
11.	29—32	365	284.50	3 „	VII.	2
12.	33	400	312	1 „	VII.	1

Közgyűlésünk. Az idej közgyűlésünket Székesfehérvárott tartjuk október elején.

HÍREK

Kinevezés. A Hivatalos Közlöny f. évi aug. 15-i számában olvassuk a következő hírt:

A magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *dr. Kreüll Géza* miniszteri titkári címmel és jelleggel felruházott miniszteri segéd-titkárt miniszteri titkárrá kinevezte.

Amidőn ezen örvendetes hírt meleg rokonszenvvel közöljük, őszinte szívből gratulálunk Titkár Úrnak. További munkásságára Isten áldását kérjük!

Értékes kinevezésben részesült Kádár Kálmán fegyverneki igazgató kartársunk, melyhez őszinte szívvel gratulálunk! A kinevezés így szól:

A magyar kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

77.429/1934. szám. VII/a. főosztály.

Igazgató Urat Jász-Nagykun-Szolnok-vármegye iskolán kívüli népművelési bizottságának előterjesztésére a 132.243/III. b. 1922. szám alatt kelt vkm. rendelet alapján Jász-Nagykun-Szolnok-vármegye iskolán kívüli népművelési bizottsága tagjává az 1934. évi szept. hó 1-től az 1937. évi június hó 30-áig terjedő 3 éves népművelési időszak tartamára kinevezem.

Egyben felkérem Igazgató Urat, hogy a megnevezett bizottságot munkájában minél hathatósabban szíveskedjék támogatni.

Budapest, 1934. évi június hó 8-án.

A miniszter helyett:

Petry s. k.
államtitkár

A népművelési bizottság értesítése így hangzik:

Jász-Nagykun-Szolnok vm. Iskolán kívüli Népművelési Bizottságától.

Szám: 729/1934. sz.

Tárgy: Bizottsági taggá való kinevezés.

Értesítjük Igazgató Urat, hogy a VKM. úr f. évi június hó 8-án kelt 77.429/1934. VII/a. f. oszt. sz. rendeletével előterjesztésünkre

1934. szeptember hó 1-től, 1937. június hó 30-ig terjedő 3 éves népművelési időszak tartamára Jász-Nagykun-Szolnok vm. Iskolánkívüli Népművelési Bizottság tagjává kinevezte.

Amidőn ezen kinevezést örömmel hozzuk Igazgató úr tudomására, egyben arra kérjük, hogy bizottságunkat a nemzetépítő iskolánkívüli népművelés munkájában támogatni szíveskedjék.

Szolnok, 1934. június hó 25-én.

Hazafias üdvözlettel:

Bhary István s. k.
ügyv. elnök, kir. tanfelügy.

Előkelő vendég Szatymazon. A szeged-szatymazi önálló gazdasági népiskolát f. év augusztus 17-én meglátogatta *dr. vitéz József Ferenc* főherceg.

A királyi fenség 2 napot töltött Szegeden, amelyből az egyiket a szegedi tanyavilág gazdasági kulturájának tanulmányozásának szentelte. *Dr. Pálffy József* Szeged város köztisztviselében álló új polgármestere Szatymazra az önálló gazdasági népiskolához kalauzolta a főherceget.

17-én délután fél 5 órakor Szeged város előkelőségeinek kíséretében — négy autóval — érkezett meg a nem mindennapi vendég. Az iskola főbejáratánál *Kamenszky Béla* igazgató üdvözölte a főherceget. A fogadtatásnál jelen volt még *dr. Fráter Zoltán* gondnoks. elnök, *Vígh Franciska* gazdasági szaktanár és a szatymazi intelligencia.

A főherceg végtelenül kedves és közvetlen volt. Minden iránt melegen érdeklődött és mindent tüzetesen megnézett úgy az iskolaépületben, az istállókban, mint a kertészeten és mezőgazdaságban.

Nagy örömet fejezte ki afölött, hogy a kiskgazdatársadalomnak ilyen szép szakintézmények állanak rendelkezésére.

Majd az illusztris vendégek az igazgatói lakásba mentek, ahol Szatymaz legkiválóbb pinceinek termékeit kóstolták meg.

Az iskola emlékkönyvének aláírásával — több, mint egy órai ott tartózkodás után, bizonyosan kellemes benyomással — ért véget a főhercegi látogatás.

Új kartársnők. A kecskeméti gazdasági szaktanítónőképző intézetben f. év július hó 6—7-én tartattak meg a képesítő vizsgákat, melyeken a minisztériumot *Belle Lajos* gazd. iskolai igazgató képviselte. A sikerült képesítő az alábbiak szerezték meg gazdasági szaktanítónői oklevelüket: *Adamics Ilona, Béky Gabriella, Csuha Edith, Desits Borbála, Hajzók Katalin, Horváth Margit, Ivánfy Mária, Jankovics Ilona, László Rozália, Szilágyi Piroska, Szuhán Márta és Westsik Sára.*

Szívélyesen üdvözöljük új kartársnőinket és őszintén kívánjuk, hogy szorgalmas tanulásuk és fáradozásuk gyümölcsét, egy jó állás elnyerésével, mielőbb élvezhessék!

Szűnidei gazdasági tanfolyamok: A f. év nyarán Szegeden, Székesfehérváron, Jászberényben, Kecskeméten és Putnokon tartattak nyári tanítói gazdasági tanfolyamok.

Szegeden, a katolikus tanítóképző intézetben július 13-án volt a vizsga, melyen Szakfelügyelőnk elnökölt. A tanfolyamot 19 ötöd-éves tanítójelölt szép sikerrel végezte el.

Névmagyarosítások. Újabban *Katric* Mária jászberényi kartársnőnk nevét *Ilonczaira*, *Miklovics Gergely* ugyanottani kollegánk pedig *Miklósra* változtatta.

Üdvözet. *György Endre* kultuszminiszteri számvevőségi főtanácsos, ki iskolánk számügyeit központilag sok megértéssel és nagy méltányossággal intézte, legutóbb nyugdíjba vonult. Ez alkalommal kedves közvetlenséggel búcsuzott el munkatársaitól s ez úton búcsuzott az iskoláktól és tanerőitől, kikkel szemben 10 éven át lelki barátságot és őszinte megbecsülést táplált.

Mi is megilletődéssel mondunk búcsut Főtanácsos úrnak, kiben iskolánk őszinte jóakaróját, ügyünk megértőjét és segítőjét tisztelhetjük. Kívánjuk, hogy odaadó munkássággal eltöltött hosszas szolgálata után, még sok évig élvezze a pihenés kellemességeit és a boldog családi élet minden nyugalmát.

VKM. úr hivatali utódjául *Nemesánszky Gusztáv* főtanácsost tette, ki iskolánk és ügyeink iránt már régebb idő óta nagy érdeklődést és őszinte megértést mutat.

Eljegyzés. *Schill János* makói gazdasági népiskolai igazgató leányát, *Gabriellát*, *Sembery Imre* nagykerületi gazdasági népiskolai igazgató kartársunk, *Rakolczai Mária* jászberényi kartársnőnket pedig *Miklós Gergely* ugyanottani kollegánk eljegyezte.

Úgy a szülőknek, mint a fiataloknak gratulálunk!

Halálozás. *Dr. Radnai Rezső* nyug. kultuszminiszteri államtitkár, Országos Egyesületünk tiszteletbeli tagja, 71 éves korában, hosszú szenvedés után a vas megyei Herényben, június 24-én elhunyt. Hosszú közéleti szereplése alatt a minisztériumnak majdnem minden ügyosztályában működött. Különös szeretettel vezette a tanítóképzők és kisdé-
óvók osztályát, hol nem egy újítás és törvényjavaslat hirdeti emlékét. Nyugalomba vonulása előtt iskoláink ügyosztályát is vezette. Rendkívüli műveltségű író is volt, akinek sok munkája jelent meg, különösen esztétikai és pedagógiai irányuak. Tagja volt több irodalmi és társadalmi egyesületnek. Temetése június 28-án volt a Kerepesi-temető halottasházából. *Ifj. Radnai Rezső* festőművész édesapját, *Schara Béla* székesfővárosi tanácsnok, kerületi előljáró, apósát gyászolja az elhunytban. A megboldogult iskoláinknak mindenkor támogatója, státuszunk törekvéseinek igazi megértője volt, ezért emlékét igaz kegyelettel őrizzük meg s hozzátartozóinak mély gyászában őszinte szívvel és részvétellel osztozunk.

Státuszunk tagjainak nevei. A gazdasági szaktanitóság vezetékneve ma 55·2%-ban magyar, így a nem magyaros hangzású nevek száma 44·8%. Ha a férfi kartársak neveit vizsgáljuk, úgy találjuk, hogy azok 68·5%-ban kifogástalanul magyar és csak 31·5%-ban nem az. A női kartársak nevének statisztikája szerint már kifogástalanul magyar nevet csak 47·4%-ban mutat s így bizony a nem magyaros hangzású nevek száma 52·6%-ot ér el. Ennek a kedvezőtlen statisztikának magyarázatát az adja, hogy a nőkartársak létszámának 39·1% férjezett, akiknél a férj vezetéknevét is figyelembe kell venni s így lesz a név a kettős névhasználat mellett kevertté, vagyis igen sok esetben hol a férj neve, hol pedig

a kartársnő neve nem magyaros hangzású, de szép számmal vannak oly esetek is, hol egyikük neve sem magyar. (M.)

A Magyarországi Tanítók Eötvös Alapja. Az Eötvös alap 1877-től 1933-ig 5900 tagjának 130 ezer pengő segélyt, illetőleg jutalomdíjat, 142 árvának 71 ezer pengő segélyt juttatott, a Tanítók Házaiban pedig 5657 tanítógyermek nevelésére 13 millió pengőt fordított.

Az Eötvös alap vagyona — dacára a háború okozta nagy anyagi veszteségeknek — 355.827 pengő. E vagyon Budapesten és Keszthelyen levő 3 ingatlanból; elsőrendű pénzintézeteknél levő értékpapirokból és készpénzből áll.

Országos Egyesületünknek is van az Eötvös Alapnál egy gazdasági szaktanító főiskolás fiú gyermeke oktatására tett, de elértéktelenedett koronás, teljes (Halász Ferenc min. tanácsos tb. tagunk emlékére tett) alapítványa. Van továbbá két csonka, szintén korona értékben tett (Br. Wlassits Gyula volt miniszterünk, és tb. tagunk, Gr. Mailáth Gusztáv tb. tagunk emlékére) alapítványunk, melyek közül az első gazdasági szaktanító főiskolás leány gyermekének oktatását, utóbbi pedig tagjaink özvegyei és árváinak segélyezését lenne hivatva — amennyiben az teljes lenne — előmozdítani.

Sajnos, a háború devalvációs forgósele elragadta alapítványainkat, melyeknek már csak emléke él lelkünkben.

Az emberi tudás szerzésének módjai. Az egyik amerikai egyetem legújabbán végzett lélektani kísérleteivel beigazolta, hogy az emberek tudásuk 83%-át látás útján, 13%-át hallás útján szerzik meg, míg a többi érzékszerv segítségével csupán 4% ismerethez jutnak. Ebből látjuk, hogy a tanításban milyen nagy fontossága van a szemléltető oktatásnak.

A GYÖNGYÖSI

ÁLL. GAZDASÁGI NÉPISKOLÁNÁL

jóminőségű, tisztán kezelt asztali BOR van eladó. 50 literen felüli mennyiségben 30 filléres egységárban kapható. Hordót csak kivételesen, 5 hl-en felül és rövid időre kölcsönözhet az iskola.